

ЕКОНОМІЧНОЇ ФУНКЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНОЛОГІЙ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

У статті висвітлюються та визначаються основні аспекти реалізації економічної ефективності в системі освітньої діяльності . Ключові слова : економічна функція , освітні послуги , загальна й спеціальна освіта .

Сучасна освіта України відходить від тотальної уніфікації навчально - виховного та управлінського процесів , реформується на засадах демократизму , національної спрямованості , інтегрованості , диференціації , індивідуалізації , гуманізації , гуманітаризації та технологізації . Триває інтенсивне переосмислення цінностей , долаються консерватизм і стереотипи педагогічного мислення [3]. Особливе значення в цьому процесі набуває визначення системи функцій в освіті визначення економічної функції , що дозволяє говорити про ефективність організації навчального процесу , про перспективи формування у майбутніх учителів навичок керування . Завдяки економічній функції менеджмент стає важливим інструментом інноваційної педагогічної діяльності . Питання освітнього менеджменту знайшли своє відображення в дослідженнях Л.Кравченко [1], В.Кріжка [2], Т.Шамової [3], які зробили спробу розкрити його сутність та склад , визначили його як самостійний вид управління і т.п. Метою дослідження є дослідження ролі і значення економічної функції в вищій педагогічній освіті . Управління процесом навчання - це послідовна реалізація процедур навчально -пізнавальної діяльності , об'єктивна необхідність якої визначається новими підходами в організації навчального процесу , яка будується на особистісно -орієнтованій основі в процесі навчання , на зміні самої позиції вчителя як організатора навчально -пізнавальної діяльності учнів , безпосереднього учасника загальної діяльності в системі " вчитель - учень " . Мета освітньої діяльності зумовлює виконання освітою своїх основних функцій : виховної та пізнавальної . Кожна з них є важливою , вони невіддільні одна від одної , але разом з тим виконання кожної має свої особливості і значення , яке їм надається . Виховна функція освіти полягає в активному , цілеспрямованому впливі на особистість людини з метою формування певних якостей . Дослідження проблем виховання є предметом окремої науки - педагогіки , яка вивчає процеси виховання , навчання та розвитку особистості . Виховна функція освіти багатопланова :

9

- особистісне виховання (формування основних якостей людини як особистості - акуратність , працьовитість , гідність , чесність , повага до старших , доброта , стриманість); - розумове виховання (розвиток пізнавальних здібностей , звичок мислення , таких умінь як читати , писати , слухати , формулювати і викладати свої думки , працювати з літературними джерелами); - соціальне виховання (якості людини як члена суспільства - вміння будувати і підтримувати відносини з різними людьми , свідомо дисципліна , почуття обов'язку і відповідальності , вміння переконувати і спілкуватися); - економічне виховання (формування особистості як активного суб'єкта здорових (не кримінальні) економічних відносин у суспільстві); - правове виховання (формування правової свідомості , поваги до держави і права); - трудове виховання (працьовитість , звички різноманітної фізичної роботи , розуміння необхідності самому людині проявляти турботу

про себе); - естетичне виховання (формування здатності сприймати мистецтво , прищеплення естетичних смаків , виховання естетичного поведінки). Кожен з цих блоків не може розглядатися і існувати ізольовано від інших . Виховання особистих якостей є складовою частиною всіх аспектів освіти . Економічне виховання , тобто виховання людини як активного , грамотного суб 'єкта економічних відносин у суспільстві , також міцно взаємопов 'язано з усіма блоками освіти . Економічне виховання сприяє формуванню в учнів економічного мислення , формування таких якостей особистості , як дисциплінованість , діловитість , відповідальність , старанність, вміння жити і працювати в колективі , порівнювати свої потреби з економічними можливостями , об 'єднувати власні інтереси з колективними . Економічне виховання повинно вчити людей погодженням безмежних у своєму зростанні потреб з наявними засобами їх задоволення , які завжди об 'єктивно обмежені . Особливістю сучасної епохи є те , що економічний сенс все більше набуває не стільки власне економічне виховання , скільки та сума знань і звичок , які отримує людина в процесі освіти . Зростання значення особистих якостей людини як економічного суб 'єкта визначає важливість усіх блоків освіти разом із економічним . Освіта завжди виконувало економічну функцію , але вона розглядалася як вторинна і допоміжна відносно загально -виховної . Зростання ролі особистого фактора в умовах глобалізації соціально -економічних проблем людського життя , загострення міжнародної конкуренції зумовили зростання інтересу вчених різних країн до дослідження економічних аспектів освіти як соціального феномена .

10

Пізнавальна функція освіти також складна по своїй структурі . Всю сукупність знань , яка передається людині в процесі навчання , можна подати такими блоками , які представляють окремі науки або галузі знань : математика , фізика , література , соціологія , психологія , економічна теорія , екологія та багато інших . За характером знань , які надаються людині , освіта ділиться на загальну і спеціальна . Загальна освіта надає знання загального розуміння предмету , що вивчається . Воно необхідне для глибинного засвоєння концепції предмета . Спеціальна освіта - це надання конкретних знань , пов 'язаних з особливостями виробництва або певного робочого місця . Швидкі темпи науково -технічного прогресу постійно збільшували і продовжують збільшувати загальний обсяг знань та інформації , нагромаджений у суспільстві , а разом з цим і той обсяг знань , які мінімально необхідні для соціалізації людини . Саме цим фактором пояснюється зростання значення пізнавальної функції освіти , коли на перший план в освітньому процесі вийшло засвоєння людиною максимального обсягу знань . Разом з тим останнім часом відбувається зміна ставлення до виховної функції внаслідок розуміння зростання важливості саме особистих якостей людини . Виконання виховної та пізнавальної функцій освіти є результатом накопичення певного інтелектуального потенціалу людини . Економічна реалізація власності на отримані знання разом з набутими якостями , уміннями та навичками означає , що витрати на розвиток розумових і фізичних здібностей людини і засвоєння їм певних знань повинні приносити додатковий дохід . Це дає підстави зробити висновок , що освіта крім своїх традиційних функцій виконує також економічну - метою її є також забезпечення вищого рівня доходу та підвищення рівня добробуту людини . Причому цей дохід проявляється як в індивідуальних , так і громадських формах . Окрема людина , незалежно від своєї волі і своїх смаків , неодмінно є частиною ,

елементом суспільства . Тому віддача , незалежно від того , хто б не здійснював витрати на освіту , дістається не тільки певній особі , а й усьому суспільству . Держава має в своєму розпорядженні можливості регулювати доступність освіти всім громадянам , тим самим впливаючи на формування їх інтелектуального потенціалу , і таким чином збільшуючи (або зменшуючи) віддачі від його використання . Саме тому , необхідно розглядати , по-перше , специфіку освіти як галузі економіки і , по-друге , особливості економічної реалізації результатів діяльності в сфері освіти . На підставі вище зазначеного можна зробити висновок , що ефективність освітньої діяльності розкривається у двох аспектах : економічна ефективність (співвідношення величини витрат і отриманого продукту , ефекту) і соціально -економічна ефективність (відповідність результатів діяльності соціальним та економічним цілям суспільства). З іншого боку , ефективність освіти розглядається на двох рівнях : внутрішня ефективність (продуктивність і результативність виробництва освітніх послуг по точці

11

зору галузі освіти , її внутрішніх цілей і завдань) і зовнішня ефективність (виражає міру , якою " вироблені " навчальними закладами результати є бажаними для суспільства , відповідають вимогам і цілям , поставленим перед ними суспільством). Визначення економічної ефективності освіти потребує цілого комплексу показників , які характеризують досягнуті результати . Цей комплекс може включати показники вихідних ресурсів (матеріальні , людські та фінансові ресурси), навчального процесу (тривалість , динаміка , інтенсивність здійснення процесу навчання), випуску (результат процесу навчання), кінцевих результатів , вартісні , витратно -вартісні показники і показники , які характеризують інші важливі результати .

ЛІТЕРАТУРА : 1. Кравченко Л.М. Безперервна педагогічна підготовка менеджера освіти . - Полтава : Техсервіс , 2006. - 418 с. 2. Крижко В. Теорія і практика менеджменту в освіті . - Запоріжжя : Просвіту . - 2003. - 272 с. 3. Шамова Т.И., Давыденко Т.М. Управление образовательным творчеством в адаптивной школе . – М., 2001.– 384 с. 4. Аузіня М.О. Інноваційні процеси в освіті . - Львів : ЛБІ НБУ , 2003. - 103 с.